

GLAGOLJSKA BAŠTINA

Galerija "Sv. Lucije" AZ Jurandvor, Baška, 21. 04. - 21. 06. 2012.
Izložbeni salon "Izidor Kršnjavi", Zagreb, 06. - 13. 09. 2012.
Izložba učenika Škole primijenjene umjetnosti i dizajna, Zagreb
- grafički odjel i odjel za dizajn metala

U sjajnom projektu profesora i učenika Škole primijenjene umjetnosti i dizajna (ŠPUD), iz Zagreba, koji je potaknut idejom akademske slikarice Zlatice Kovačiček Poljan, polaznici Škole proučavaju povijesno-umjetničku baštinu pojedinih hrvatskih krajeva i potom, nadahnuti autohtonim elementima, stvaraju svoju viziju i vlastiti odraz te baštine. Više od 80 učenika odazvalo se i sudjelovalo u realizaciji projekta posvećenog glagoljskom pismu (najintenzivnije sačuvanom na području Hrvatskog primorja, na otocima zadarskog i primorskog podneblja, te u Istri, gdje je zahvaljujući djelatnosti svećenika glagoljaša glagoljica bila u aktivnoj uporabi sve do 19. st.). Najuspjeliji likovni uradci tvore ovu dojmljivu izložbu pod nazivom *Glagoljska baština*. Tijek ostvarenja izložbe započela je profesorica hrvatskog jezika i književnosti Ivančica Čurić, koja je unutar opće nastave održala predavanja o temi povijesnog srednjovjekovnog razdoblja glagoljske pismenosti i kulture, te liturgijske specifičnosti pojave glagoljaštva koja svoje korijene ima u ćirilometodskoj misiji iz 9.st. Kao što možemo vidjeti u izloženim radovima, učenici su se pored glagoljskog pisma upoznali i s najpoznatijim hrvatskim kamenim glagoljskim epigrafskim spomenicima kao što su: *Valunski natpis* na Cresu, *Plominski natpis*, *Krčki natpis*, iz 11. st., te darovnica kralja Zvonimira – *Bačanska ploča* s početka 12. st. Najviše radova realizirano je u okviru Grafičkog odjela ŠPUD, a posebnu stručnu nastavu vodili su sljedeći profesori: mentorica Vinka Mortigijja Anušić (grafički dizajn i tipografija), Mario Jurjević (ilustracija), Tomislav Tomić (grafičke tehnike), Jure Kokeza (grafičke tehnike), Vlasta Pirnat (grafički dizajn), Damir Brčić (grafički dizajn), Nada Škrlin (Odjel metala), Zlatica Kovačiček Poljan i Nino Poljan (crtanje).

U okviru tehnike grafičkog dizajna kao i metalne obrade pronalazimo ostvarenja koja sadrže uporabnu funkciju (npr. dizajnirane etikete za maslinovo ulje, vino, kalendari, torbice, majice i potkošulje, metalni nakit, oglasni plakati), te mogu služiti kreativnoj i kvalitetnoj promidžbi našega gospodarstva i turističke ponude. Pored toga tu su i ostvarenja isključivo likovno-umjetničke svrhe. Pojedini likovni crteži i grafička rješenja impresioniraju nas svojom maštovitosti, te spajanjem povijesnog znanja i slobodnog umjetničkog domišljaja. Posebno bih istaknula nizove dizajniranih plakata u kojima pronalazimo poznate latinske mudre izreke na latinici i usporedno hrvatske natpise na glagoljici, a taj postupak interferencije svjedoči paralelnu i ravnopravnu povijesnu prisutnost različitih pisama. U Hrvatskoj su od srednjeg vijeka koegzistirale tri hrvatska pisma (glagoljica, latinica i bosančica), a ta multigrafičnost odražava jedinstvenu transmisijsku ulogu hrvatske kulture u kojoj su se ispreplatile kulturne tekovine zapadnorimske i istočnobizantske civilizacije. U plakatima su inkorporirane razne poučne izreke kao npr. „proučavajući učimo“, „znanje je moć“, „ne učimo za školu, već za život“, a glagoljski natpisi i slova isprepliću se kao labirint zamršene Arijadnine niti koje jedino znanje o starodrevnom pismu može rasplesti i otključati vrijednosnu poruku njihova značenja. Na taj način grafička ostvarenja potiču na savladavanje glagoljskog pisma i potenciraju temeljnu ideju: učenjem i znanjem čovjek otkriva ulaz u nove, zanimljive i neslućene sfere. Kroz pojedine grafičke kreacije pronalazimo glagoljska slova obrubljena sjenama, te takvim posvješćivanjem dimenzije dubine evocira se srednjovjekovno doba u kojem je to najarhaičnije hrvatsko pismo bilo reljefno uklesano na prastarim kamenim pločama. Primordijalnost glagoljice iskazana je i tehnikom crtanja: u brojnim ueničkim crtežima glagoljica izvire iz kamenog suhozida, pronalazimo je ucrtanu u valovima ispod visokog Vrbnika nad morem, uočavamo je inkorporiranu u stup za vezanje brodova, usidrenu u postojanost kopna i životnost luke. Pored veduta

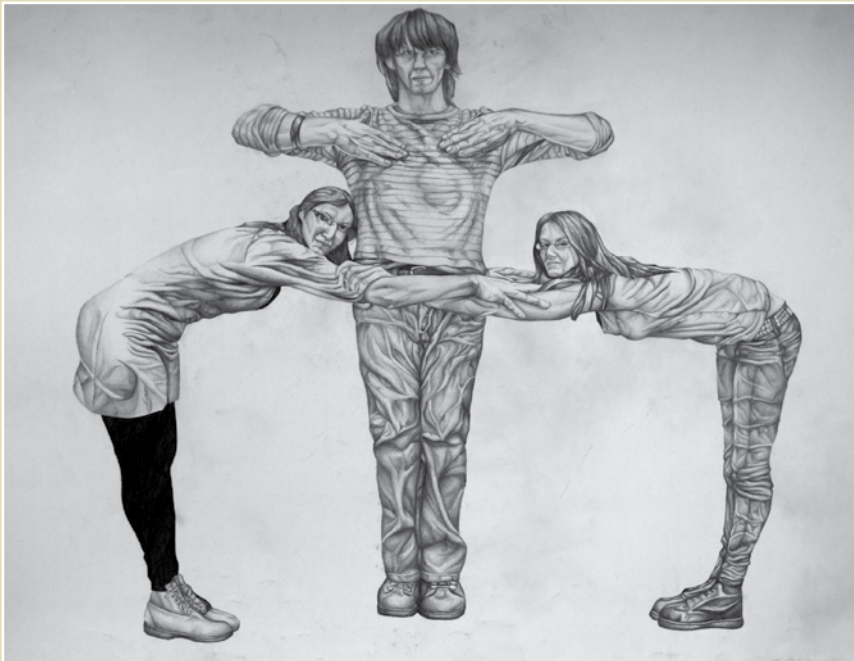
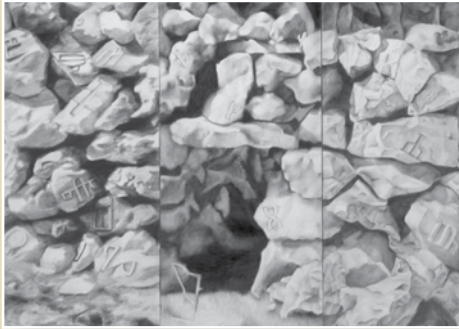
s hrvatskih otoka i primorja – gdje nalazimo najsnažniju postojbinu glagoljske tradicije, nailazimo i na niz crteža u kojima na prvi pogled uočavamo motive djece i mladeži zaigrano postavljenih u male grupice. Ali čim obratimo veću pozornost položaju likova unutar grupe, zapažamo da su njihove razigrane figure strukturirane u položaju glagoljskih slova, što simbolizira prisutnost glagoljice u živim generacijama koje će naslijediti i svojom komunikacijom donositi vrijednost ovoga drevnog hrvatskog pisma. Nadahnuti kaligrafskim umijećem ukrašavanja glagoljskih inicijala u starim hrvatskim brevijarima 15. st. kao što su *Vrbnički misal*, *Ročki misal*, *Beramski misal*, *Tkonski zbornik* i dr., učenici su kroz svoje ilustracije oživotvorili vizije inicijala, evocirajući u njima proteklu povijest: prizore starih utvrda i gradova, likove vitezova, figuru sove kao simbola mudrosti i znanja, ali i tajanstvenost drevnih skrivenih i šifriranih oznaka.

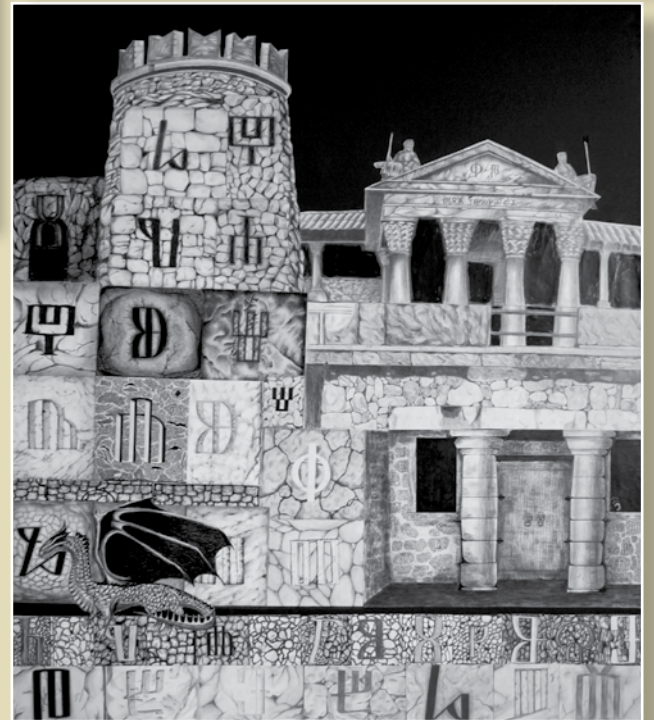
Unutar obrade metala pronaći ćemo privlačne kreacije nakita u kojima ponekad preteže apstraktnost modernog izraza, dok se u nekim primjerima nazire sjećanje na arhaične arheološke nalaze iz starih grobnica. Vrlo je originalno rješenje metalno glagoljsko slovo koje podsjeća na pticu, a ptica nas simbolično svojim letom uznosi u vizure i dohvate novih perspektiva i time nas odvodi na područje duboke simbolike koju sadrže glagoljski grafemi. Glagoljica ima svoju polisemantičku simboliku, geometrijsku, astronomsku, filozofsku, teološku. Glagoljski azbučni niz počinje znakom križa (simbolom kršćanstva) a završava grafemom O - krugom, znakom Božje potpunosti i savršenosti, a pojedine sheme glagoljičkih slova izrastaju iz onovremene posvećene igre *mlina*. Svako slovo svojim grafičkim rješenjem vuče korijen od polisemantičkih označnica, a simbolikom glagoljice bavili su se brojni stručnjaci: Frano Paro u *Glagoljskoj početnici* (čiji tekst su unutar ove izložbe učenici nadahnuo ilustrirali), Slavomir Sambunjak, akademik Stjepan Damjanović, Marica Čunčić, Darko Žubrinčić, a u novije vrijeme književnica i matematičarka Jasna Horvat u svojem romanu *Az* (Zagreb, 2009.). Nedvojbeno, glagoljsko pismo je stvarano kao kôd u kojem se skrivaju pradávná mudroslovná učenja i dublje promatranje zakonitosti čovjekove egzistencije. U svojim vizijama i učenici su naslutili da konstrukcija slova glagoljice posjeduje ne samo slučajnu osebnost, već svoje pomno odabrane zakonitosti, omjere, svoja znana i još nedokučena neznana značenja. I tako to drevno pismo od iskona postaje istovremeno odgonetanje i zagonetka davnih mislilaca, simbol ključa našeg postanka i opstanka na ovim prostorima. Glagoljica je jedinstveni i unikatan znak hrvatskoga misaono-kulturnog identiteta, a ujedno i višestoljetni simbol naše uporne održivosti. Ovom izložbom učenici su potvrdili riječi sentence koja kaže: „Narod koji ne pamti svoje Jučer, ne može projektirati svoje Sutra.“ Iz tog razloga, upravo umjetničko oživljavanje glagoljske ostavštine iznimno razvija svijest naroda o sebi, o vlastitim korijenima i vrijednostima, o ishodištima pismenosti, kulture i umjetničkog stvaralaštva.

Kroz izložbu *Glagoljska baština* učenici su dojmljivo oživotvorili komunikaciju (ili glagoljanje – govor i sugovornost, modus izražavanja) s prastarim izvorima hrvatskog likovno-grafemskog i misaonog stvaralaštva. Pored toga su pokazali kako crpeći nadahnuće na ishodištu korijena pismenosti i začimanja kulture kroz vlastito umjetničko-izražajno preoblikovanje iznova postižu doseg originalnosti, prepoznatljive iznimnosti i samosvjesne osebnosti.

Grafički odjel

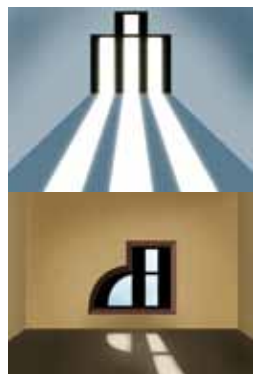
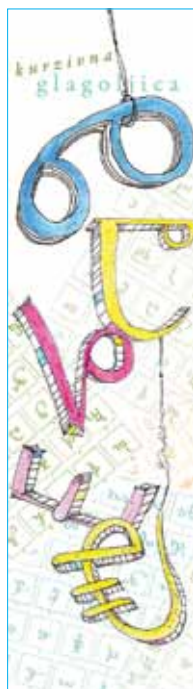
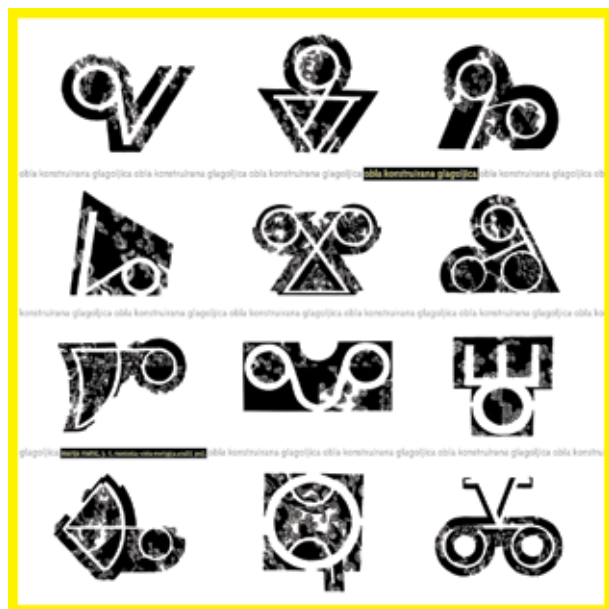

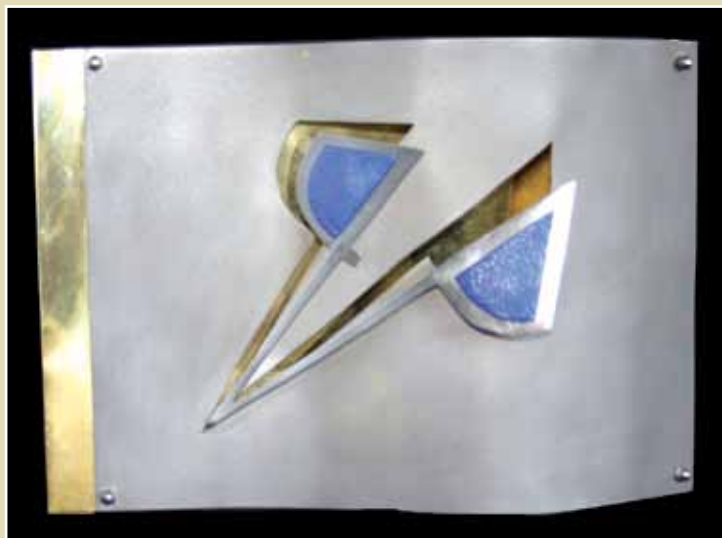

Odjelzadizajnmetala

Profesori grafičkog odjela:

Damir Brčić, Mario Jurjević, Jure Kokeza, Zlatica Kovačiček Poljan, Vinka Mortigijja Anušić, Vlasta Pirnat, Ninoslav Poljan i Tomislav Tomić

Profesorica odjela za dizajn metala: Nada Škrlin

Učenici grafičkog odjela:

Anna Artyushenko, Ivana Bačanek, Filip Bašić, Lora Elezović, Robert Fenrich, Ljubica Golubić, Monika Hodak, Ana Holjevac, Marta Jurčić, Irena Knapp, Laura Kuhar, Paula Kunc, Luka Leov, Vid Lončarević, Agata Lučić, Mia Matijević, Zdenko Mikša, Filip Pilj, Petra Piškor, Patricia Prevarek, Vinko Prša, Marijana Šimag, Matea Šiprak, Dora Unković, Dario Viduka, Jovana Vlasisavljević, Magdalena Zoričić, Lorena Almaši, Nikola Čižmešija, Jura Dobrilović, Adelina Dokman, Josip Drdić, Dorotea Dugošija, Luka Duvančić, Karla Fiket, Martina Gluhinić, Tin Habazin, Dorja Horvatić, Dominik Imrović, Otto Jagor, Monika Karlović, Mihael Klanjčić, Andrea Knežević, Valentina Lulić, Lucija Mandekić, Domagoj Martinko, Marija Matić, Karlo Matoš, Deniss Mikuličić-Grgić, Iva Miloloža, Tea Novak, Alfonzo Parić, Dajana Pejić, Ivan Petračija, Rafael Petrušić, Barbara Štiglić, Nikolina Bahunek, Lucija Blažek, Dani Cindrić, Karla Čurčinski, Tea Dragaš, Ivana Dragozet, Klara Feldšar, Sabina Gašparac, Filip Josipović, Viktorija Jurina, Antonio Kutleša, Karla Mačkić, Martina Majcen, Borna Maksan, Laura Martinović, Andriana Matić, Anja Mihaljević, Josipa Miličević, Lucija Mitar, Dora Ingrid Perković, Dora Prah, Tea Pranjić, Ivana Protić, Jurica Radoš, Josipa Tadić, Doria Antica Topić, Jasna Zoričić

Učenici odjela za dizajn metala:

Lea Čurić, Lea Blažeka, Petra Bujanović, Vedrana Krivec, Karla Radanović, Sanja Schade, Klara Snelec, Apolonija Čužić, Tihomir Hercigonja, Manuel Međimurec, Martina Rzonek, Robert Samovojska

Učenice prvog razreda:

Marta Cvetković, Ramona Morić

